

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛІНСЬКОГО**

Педагогічний факультет
Кафедра початкової та дошкільної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Професор із науки про педагогічну роботу
А. В. Овчаренко

20 березня 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВИКЛАДАЦЬКО-ДОСЛІДНИЦЬКА ПРАКТИКА**

Третій (освітньо-науковий) рівень
Галузь знань 01 Освіта
011 Освітні, педагогічні науки

2023 – 2024 навчальний рік

Розробник: Якименко Світлана Іванівна, завідувач кафедри початкової та дошкільної освіти, доктор педагогічних наук, професор _____

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти
Протокол № 1 від «29» серпня 2023 р.
Завідувач кафедри _____ (С. І. Якименко)
«29» серпня 2023 р.

1. Загальний опис практики

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, ступінь, освітня програма	Характеристика практики
		<i>денна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Обов'язкова
Загальна кількість годин – 150	011 Освітні, педагогічні науки	<i>Рік підготовки:</i>
		3-й
	<i>Семестр</i>	
	1-й	
	<i>Самостійна робота</i>	
	40	
	Ступінь доктора філософії	Вид контролю: залік

Орієнтовні бази практики – МНУ імені В. О. Сухомлинського

2. Мета, компетентності та програмні результати навчання

Мета (за освітньою програмою) викладацько-дослідницька практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є компонентом професійної підготовки до науково-педагогічної діяльності.

Її **метою** є узагальнення та вдосконалення професійних знань, умінь і навичок, розвиток професійних якостей науково-педагогічних кадрів, здатних до дослідницької, наукової і педагогічної діяльності та комплексного розв'язання актуальних проблем в освітній сфері.

Формування компетентностей (за освітньою програмою)

Проходження аспірантами науково-педагогічної практики сприяє формуванню в них низки **компетентностей**, серед яких:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної, у тому числі дослідницько-інноваційної діяльності у сфері освіти й педагогіки, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної педагогічної практики.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до узагальнень, аналізу та синтезу, розвитку критичного мислення для розуміння процесів і явищ в галузі освіти, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

ЗК 2. Здатність до пошуку, систематизації, критичного осмислення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність створювати та інтерпретувати нові знання у процесі виконання наукового дослідження; брати участь, розробляти і управляти проектами в галузі освіти.

ЗК 4. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність).

Фахові компетентності:

ФК 1. Володіння знаннями в галузі освіти, зокрема про основні концепції, методики, технології, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань про систему педагогічної освіти і науки, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

ФК 2. Здатність виявляти актуальні проблеми розвитку сучасної педагогічної освіти і науки, аналізувати та пропонувати шляхи їх вирішення з орієнтацією на інтереси особистості, суспільства і держави. Публічно представляти результати своїх наукових пошуків та захищати результати дисертаційного дослідження.

ФК 3. Здатність збирати дані для наукового дослідження з проблем педагогічної освіти і науки, систематизувати та інтерпретувати їх. Ізвикористанням методологічного інструментарію виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання педагогічної освіти і науки та дотичних до них міждисциплінарних напрямках.

ФК 4. Здатність цілісно й системно розуміти історію і теорію вітчизняної та зарубіжної освіти, екстраполювати їх досягнення на сучасну освітню й наукову практику і окреслювати перспективи її розвитку.

ФК 7. Здатність до викладацької діяльності в межах спеціальності «Освітні, педагогічні науки»; планувати і організовувати освітній процес у вищій школі; визначати проміжні і кінцеві цілі навчання; вибудовувати взаємодію зі студентами, створювати здоров'язбережувальне середовище, позитивні міжособистісні стосунки й доброзичливий психологічний клімат.

ФК 8. Здатність оцінювати результати навчальної діяльності студентів, застосовуючи традиційні та альтернативні методи.

ФК 9. Здатність здійснювати рефлексію і самоаналіз педагогічної діяльності, передбачати перспективи, шляхи подальшого розвитку освітньої галузі в регіоні та Україні.

ФК 10. Здатність продуктивно працювати з науковцями, викладачами, учасниками освітнього процесу у групі та науково-дослідницькому об'єднанні, виконувати різні ролі, завдання та функції в ньому, проявляти ініціативу та творчість, підтримувати та управляти особистими взаємостосунками на принципах співпраці та співтворчості.

Передумовою для проходження викладацько-дослідницької практики є успішне виконання аспірантами освітнього компоненту освітньо-наукової програми зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, що передбачає вивчення циклу обов'язкових та вибіркового навчальних дисциплін. Набуті знання і вміння в результаті вивчення означених дисциплін використовуються аспірантами у процесі проходження практики.

Програмні результати навчання (за освітньою програмою)

ПРН-2. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН-3. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з педагогічної освіти і науки та дотичних міждисциплінарних напрямків з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

ПРН-4. Глибоко розуміти загальні принципи та методи педагогічних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері педагогічної освіти і науки та у викладацькій практиці.

ПРН-5. Знати трансформаційні зміни та сучасний стан розвитку педагогічної освіти в регіоні, Україні та за її межами.

ПРН-6. Усвідомлювати та пояснювати закономірності і принципи вищої освіти, встановлювати зв'язки між ними, розкривати особливості їх реалізації у галузі педагогічної освіти і науки.

ПРН-7. Знати і володіти основними засобами науково-теоретичного та емпіричного досліджень: сукупністю наукових методів, всебічно обґрунтованих та зведених в єдину систему; сукупністю понять, визначених термінів і пов'язаних між собою; аналізом (продуктивної праці дітей та документації педагогів; фізичного стану дітей; освітнього середовища закладів освіти різного рівня; рівнів розвитку, вихованості та навченості).

ПРН-8. Мати передові концептуальні та методологічні знання з педагогічної освіти, і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

3. Зміст практики

Згідно із навчальним планом університету викладацько-дослідницька практика для аспірантів спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки проводиться на третьому курсі навчання. Обсяг практики становить 5 кредити ЄКТС (150 год.), які розподіляються таким чином:

60 годин – навчально-методична, організаційна (кураторська робота зі студентами) та науково-дослідницька робота (вивчення досвіду провідних викладачів університету, оволодіння навичками структурування та психологічно обґрунтованого перетворення наукових знань в навчальний матеріал, відвідування та аналіз лекційних, семінарських та практичних занять, керівництво різними видами діяльності студентів, у тому числі науковою; вивчення основних напрямів наукової діяльності; формування пошуково-дослідницьких умінь і навичок, необхідних для успішної реалізації завдань дисертаційного дослідження);

50 годин – навчальна робота (проведення лекційних та практичних занять).

40 годин – самостійна робота аспіранта (розробка конспектів занять, ведення журналу спостережень, підготовка звітної документації).

Викладацька практика аспірантів проводиться зі студентами тих спеціальностей та закріплюються за тими кафедрами, яким відповідають теми дисертаційних робіт.

Загальне керівництво та контроль за проходженням практики аспіранта покладається на **завідувача кафедри**, за якою він закріплений, який:

– забезпечує чітку організацію, планування та облік результатів практики;

– затверджує загальний план-графік проведення практики, її місце всистемі індивідуального планування аспіранта;

– добирає дисципліни, навчальні групи для проведення аспірантами навчальних занять.

Безпосереднє керівництво та контроль за виконанням плану практики аспіранта здійснюється його **науковим керівником**, який:

– бере участь у настановчому інструктажі та підсумковій конференції;

– консультує аспірантів із питань організації практичної роботи відповідно до завдань практики;

– відвідує заняття аспірантів, бере участь у їх обговоренні;

– забезпечує практикантів методичними рекомендаціями з виконання індивідуальних завдань практики, оцінює їх;

- контролює забезпечення належних умов праці аспірантів- практикантів, проводить обов'язкові інструктажі з охорони праці та техніки безпеки;
- на засіданнях кафедри доповідає про стан проходження, а також про підсумки практики.

Завідувач аспірантури і докторантури університету:

- знайомить аспірантів із програмою та змістом звітної документації практики;
- здійснює облік проходження практики аспірантами університету.

Аспірант-практикант:

- бере участь у настановній і підсумковій конференціях;
- дотримується графіка роботи, встановленого для цього виду практики, є присутнім на кафедрі загальної педагогіки та дошкільної освіти чи у студентській аудиторії щодня протягом 6 годин, вчасно повідомляє керівника практики про причини відсутності;
- вивчає спеціальну педагогічну, методичну, психологічну літературу відповідно до завдань практики;
- бере участь у семінарах, консультаціях, що проводяться впродовж практики;
- виконує всі завдання, передбачені програмою практики. Ретельно готується до своєї роботи;
- підкоряється правилам внутрішнього трудового розпорядку університету, дотримується розпоряджень завідувача кафедри та керівника практики;
- вчасно оформлює необхідну для кожного виду діяльності документацію;
- проводить самоаналіз рівня практичних умінь;
- висловлює пропозиції щодо організації практики, удосконалення практичної підготовки.

До початку практики проводиться настановча конференція. На ній студенти ознайомлюються з положенням про практику, програмою практики, її метою та завданнями, методичними рекомендаціями, правилами звітності за результатами практики.

Аспіранти повинні своєчасно, на першому тижні практики, скласти індивідуальний план на весь період практики. Керівник практики затверджує його.

Після закінчення практики проводиться підсумкова конференція, на якій підбиваються загальні підсумки, обговорюються позитивні/негативні сторони науково-педагогічної практики.

Результати практики оцінює науковий керівник у формі диференційованого заліку.

Аспірант, робота якого під час практики визнана незадовільною, вважається таким, що не виконав індивідуальний план і згідно із «Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р., підлягає відрахуванню з університету.

З поважних причин (при наявності підтверджуючих документів) аспіранту може бути надане право повторного проходження викладацько-дослідницької практики.

Викладацько-дослідницька практика передбачає такі види діяльності аспірантів:

- **навчально-методичну:** знайомство з організацією освітнього процесу у вищій школі; вивчення досвіду викладання провідних викладачів кафедри під час відвідування аудиторних занять із навчальних дисциплін; розробка змісту навчальних занять, методична робота з дисципліни.

- **науково-дослідницьку:** вивчення основних напрямів наукової діяльності викладачів кафедри та аналіз їх наукових здобутків; формування пошуково-дослідницьких умінь і навичок, необхідних для успішної реалізації завдань дисертаційного дослідження та керівництва науковими студентськими дослідженнями.

– **навчальну роботу:** самостійне проведення навчальних занять (лекцій, практичних занять), самоаналіз; участь в оцінюванні якості різних видів робіт студентів; індивідуальна робота зі студентами.

Індивідуальні завдання з навчально-методичної роботи передбачають: вивчення й узагальнення рекомендацій щодо проведення лекційних, практичних та лабораторних занять у закладах вищої освіти; участь у розробці навчально-методичного забезпечення дисциплін кафедри; добір дидактично-методичного інструментарію (форм, методів, засобів та технологій навчання) для належного забезпечення освітнього процесу; відвідування й аналіз занять викладачів кафедри.

Індивідуальні завдання з науково-дослідницької діяльності аспіранта передбачають: аналіз наукових джерел, дисертаційних робіт, педагогічного досвіду з метою вивчення ступеня дослідженості й сучасного стану розробки проблеми дисертаційного дослідження; робота над дисертаційним дослідженням; участь у різного рівня науково-практичних конференціях, семінарах та ін.; підготовка публікацій у наукових фахових виданнях.

Індивідуальні завдання з навчальної роботи: аналіз актуальних проблем професійної підготовки студентів спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки; самостійне проведення навчальних занять, у тому числі залікових.

За підсумками проходження науково-педагогічної практики аспірант готує таку звітну документацію:

1. Щоденник практиканта.
2. Конспекти залікових видів діяльності (педагогічний аналіз відвіданої лекції і семінарського (практичного) заняття; плани-конспекти та тексти двох лекцій, конспекти трьох семінарських (практичних) занять для студентів).
3. Звіт/самоаналіз аспіранта-практиканта про проходження викладацько-дослідницької практики. У тексті звіту практиканти відображають: короткий опис бази практики; реалізацію завдань практики; самооцінку виконання різних видів діяльності; позитивні і негативні сторони практики; пропозиції щодо вдосконалення організації практики.
4. Характеристика практиканта, складена керівником викладацько-дослідницької практики із загальною оцінкою діяльності практиканта.

Звітну документацію практики аспірант подає до відділу аспірантури, докторантури та наукової роботи.

Підведення підсумків практики аспірантів здійснюється під час підсумкової конференції на кафедрі, за якою був закріплений аспірант. Оцінка за проходження викладацько-дослідницької практики виставляється за результатами всіх завдань практики, про виконання яких звітує аспірант. До уваги керівником практики також береться якість оформлення звітної документації.

Критеріями оцінювання результатів викладацько-дослідницької практики є:

- виконання програми практики;
- професійна та науково-дослідна компетентність;
- ставлення до практики, прояв професійно значущих якостей;
- якість виконання всіх завдань та видів роботи під час проходження практики;
- якість та своєчасність здачі підсумкової документації.

Підсумки проведення викладацько-дослідницької практики аспірантів обговорюються на засіданні кафедри та вченій раді педагогічного факультету.

4. Заходи контролю

А (90 – 100) – оцінка «відмінно» – «5»: практикант ґрунтовно ознайомився з особливостями планування та організації освітнього процесу в закладах вищої освіти; змістом діяльності викладача закладу вищої освіти; специфікою організації основних форм навчання у вищій школі, застосування сучасних технологій та методик навчання; ознайомився з досвідом викладання провідних викладачів кафедри під час відвідування

аудиторних занять із навчальних дисциплін; розробкою змісту навчальних занять, методичною роботою з дисципліни; оволодів методами та засобами складання завдань з різних тем предметного матеріалу, різноманітними освітніми технологіями. Практикант продемонстрував творчий підхід під час самостійного проведення навчальних занять та індивідуальних робіт зі студентами (лекцій, семінарів, практичних занять); проявив ґрунтовність під час оцінювання якості виконання різних видів робіт студентів; продемонстрував бажання набувати досвід викладацької роботи, формувати комплекс морально-етичних якостей викладача вищої школи, індивідуальний творчий стиль педагогічної діяльності, потребу в самоосвіті. Практикант опанував основні засади організації науково-дослідної роботи в межах проблематики дисертаційного дослідження; методологію здійснення наукового дослідження зі спеціальності 011; результати практики (робочий зошит практиканта; конспекти залікових видів діяльності (плани-конспекти та тексти двох лекцій, конспекти трьох семінарських (практичних) завдань для студентів); звіт/самоаналіз) оформив якісно та вчасно подав до розгляду керівнику практики; під час захисту продемонстрував сформовану систему професійних знань, умінь та навичок, необхідних для науково-педагогічної роботи в закладі вищої освіти, розуміння потреби в їх поглибленні й удосконалюванні, високий рівень готовності до майбутньої професійної діяльності.

В (80 – 89) – оцінка «добре» – «4»: практикант ознайомився з особливостями планування та організації освітнього процесу в закладах вищої освіти; змістом діяльності викладача закладу вищої освіти; специфікою організації основних форм навчання у вищій школі, застосування сучасних технологій та методик навчання; ознайомився з досвідом викладання провідних викладачів кафедри під час відвідування аудиторних занять з навчальних дисциплін; розробкою змісту навчальних занять, методичною роботою з дисципліни; оволодів методами та засобами складання завдань з різних тем предметного матеріалу, різноманітними освітніми технологіями. Практикант продемонстрував достатньо професійний рівень під час самостійного проведення навчальних занять та індивідуальних робіт зі студентами (лекцій, семінарів, практичних занять); проявив достатній рівень компетентності під час оцінювання якості різних видів робіт студентів; продемонстрував бажання набувати досвід викладацької роботи, формувати комплекс морально-етичних якостей викладача вищої школи, індивідуальний творчий стиль педагогічної діяльності, потребу в самоосвіті. Практикант опанував основні засади організації науково-дослідної роботи в межах проблематики дисертаційного дослідження; методологію здійснення наукового дослідження зі спеціальності 011; результати практики (робочий зошит практиканта; конспекти залікових видів діяльності (плани-конспекти та тексти двох лекцій, конспекти трьох семінарських (практичних) завдань); звіт/самоаналіз) оформив якісно та вчасно подав до розгляду керівнику практики; під час захисту продемонстрував сформовану систему професійних знань, умінь та навичок, необхідних для науково-педагогічної роботи у закладі вищої освіти, розуміння потреби в їх поглибленні й удосконалюванні, достатньо високий рівень готовності до майбутньої професійної діяльності.

С (65 – 79) – оцінка «добре» – «4»: практикант ознайомився з особливостями планування та організації освітнього процесу в закладах вищої освіти; змістом діяльності викладача закладу вищої освіти; специфікою організації основних форм навчання у вищій школі, застосування сучасних технологій та методик навчання; ознайомився з досвідом викладання провідних викладачів кафедри під час відвідування аудиторних занять з навчальних дисциплін; розробкою змісту навчальних занять, методичною роботою з дисципліни; оволодів методами та засобами складання завдань з різних тем предметного матеріалу, різноманітними освітніми технологіями. Практикант продемонстрував достатній рівень умінь самостійного проведення навчальних занять та індивідуальних робіт зі студентами (лекцій, семінарів, практичних занять); проявив достатній рівень компетентності під час оцінювання якості різних видів робіт студентів; продемонстрував бажання набувати досвід викладацької роботи, формувати комплекс морально-етичних якостей викладача вищої школи, індивідуальний творчий стиль педагогічної діяльності,

потребу в самоосвіті. Практикант опанував основні засади організації науково-дослідницької роботи в межах проблематики дисертаційного дослідження; методологію здійснення наукового дослідження зі спеціальності 011; результати практики (робочий зошит практиканта; конспекти залікових видів діяльності (плани-конспекти та тексти двох лекцій, конспекти трьох семінарських (практичних) завдань); звіт/самоаналіз) оформив та вчасно подав до розгляду керівнику практики; під час захисту продемонстрував наявність професійних знань, умінь та навичок, необхідних для науково-педагогічної роботи у закладі вищої освіти, розуміння потреби в їх поглибленні й удосконалюванні, достатній рівень готовності до майбутньої професійної діяльності.

Д (63 – 55) – оцінка «задовільно» – «3»: практикант ознайомився з особливостями планування та організації освітнього процесу в закладах вищої освіти; змістом діяльності викладача закладу вищої освіти; специфікою організації основних форм навчання у вищій школі, застосування сучасних технологій та методик навчання; ознайомився з досвідом викладання провідних викладачів кафедри під час відвідування аудиторних занять з навчальних дисциплін; розробкою змісту навчальних занять, методичною роботою з дисципліни; оволодів методами та засобами складання завдань з деяких тем предметного матеріалу. Практикант продемонстрував достатній рівень умінь самостійного проведення навчальних занять та індивідуальних робіт зі студентами (лекцій, семінарів, практичних занять); проявив вміння оцінювати якість різних видів робіт студентів. Практикант на достатньому рівні опанував основні засади організації науково-дослідницької роботи в межах проблематики дисертаційного дослідження; оформив результати практики (робочий зошит практиканта; конспекти залікових видів діяльності (плани-конспекти та тексти двох лекцій, конспекти трьох семінарських (практичних) завдань); звіт/самоаналіз) та вчасно подав до розгляду керівнику практики; під час захисту продемонстрував наявність професійних знань, умінь та навичок, необхідних для науково-педагогічної роботи у закладі вищої освіти, розуміння потреби в їх поглибленні й удосконаленні, достатній рівень готовності до майбутньої професійної діяльності.

Е (54 – 50) – оцінка «задовільно» – «3»: практикант частково ознайомився особливостями планування та організації освітнього процесу в закладах вищої освіти; змістом діяльності викладача закладу вищої освіти; специфікою організації основних форм навчання у вищій школі, застосування сучасних технологій та методик навчання; ознайомився з досвідом викладання провідних викладачів кафедри під час відвідування аудиторних занять із навчальних дисциплін; розробкою змісту навчальних занять, методичною роботою з дисципліни; частково оволодів методами та засобами складання завдань з деяких тем предметного матеріалу. Практикант продемонстрував задовільний рівень умінь самостійного проведення навчальних занять та індивідуальних робіт зі студентами (лекцій, семінарів, практичних занять). Практикант на низькому рівні опанував основні засади організації науково-дослідницької роботи в межах проблематики дисертаційного дослідження; оформив результати практики (робочий зошит практиканта; конспекти залікових видів діяльності (плани-конспекти та тексти двох лекцій, конспекти трьох семінарських (практичних) завдань); звіт/самоаналіз) та вчасно подав до розгляду керівнику практики; під час захисту продемонстрував наявність посередніх професійних знань, умінь та навичок, необхідних для науково-педагогічної роботи в закладі вищої освіти.

ФХ (35 – 49) – оцінка «незадовільно» – «2»: практикант частково виконав програму викладацько-дослідницької практики; продемонстрував доволі низький рівень професійної та науково-дослідницької компетентності; низьку якість виконання завдань та певних видів роботи під час проходження практики; низьку якість оформлення підсумкової документації.

Г (0 – 34) – оцінка «незадовільно» – «2»: практикант не виконав програми викладацько-дослідницької практики; продемонстрував професійну та науково-дослідницьку некомпетентність; низьку якість виконання завдань та всіх видів роботи під час проходження практики; низьку якість та несвоєчасність здачі підсумкової документації.

Викладацько-дослідницька практика завершується диференційованим заліком.
При встановленні загальної оцінки з науково-педагогічної практики враховуються оцінки за всі види діяльності аспіранта-практиканта.

5. Рекомендована література

1. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T141556>
2. Про затвердження розвитку концепції педагогічної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
3. Булгакова Н. Б. Методика викладання у вищій школі : навч. посібник / Н.Б. Булгакова, В.О. Рахманов. Київ : НАУ, 2012. 204 с.
4. Вища освіта України і Болонський процес: навч. посіб. / За редакцією В. Г. Кременя. Авторський колектив: М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабин. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2014. 384 с.
5. Голік О. Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект: Навч. посіб. Донецьк: Вид-во "Ноулідж" (донецьке відділення), 2010. 242 с.
6. Дистанційне навчання: психологічні засади : монографія /М. Л. Смульсон, Ю. І. Машбиць, М. І. Жалдак та ін.; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка ; за ред. М. Л. Смульсон. Київ, 2012. 240 с.
7. Застосування телекомунікаційних засобів у навчальному процесі (психолого-педагогічні аспекти): навчально-метод. посіб. / авт. кол.; за ред. М. Л. Смульсон. Київ: Педагогічна думка, 2008. 256 с.
8. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
9. Мистецтво бути викладачем: практ. посіб. / А. Брінклі, Б. Десанте, М. Флегм та ін. / За ред. О. І. Сидоренка. Київ.: Навчально-методичний центр „Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні”. 2003. 144 с.
10. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.

Допоміжна

1. Біляковська О.О., Мицишин І.Я., Цюра С.Б. Дидактика вищої школи: навч. посібн. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 360 с.
2. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посібн. / уклад. О. Пометун, Л. Пироженко. Київ : А. П. Н., 2002. 136 с.
3. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі : навч. посібн. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
4. Семенов О. Академічна лекція як професійний комунікативний феномен. *Естетика і етика педагогічної дії. Зб. наук. пр.* 2011. Вип. 2. С. 91–101.
5. Формування і розвиток інтелектуально-творчого потенціалу студентів : монографія / Ю. І. Кулагін, Н. П. Статінова, О. М. Кущенко та ін. Київ : КНТЕУ, 2012. 212 с.
6. Шляхтун П.П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2011. 224 с.
7. Ярошук Л. Г. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: навч. посіб. Луцьк, 2010. 308 с.

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ
ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ІЗ ПРАКТИКИ**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Факультет педагогічний
кафедра початкової та дошкільної освіти

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ ВИКЛАДАЦЬКО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

аспіранта _____
(прізвище ім'я по батькові)

освітній ступінь доктор філософії
спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Керівник практики _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Миколаїв – 20____ рік

Додаток Б

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН АСПІРАНТА-ПРАКТИКАНТА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Керівник практики

_____
(прізвище та ініціали)

_____
(підпис)

« _____ » _____ 20__ року

**ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН
ПРОХОДЖЕННЯ ВИКЛАДАЦЬКО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ**

аспіранта _____

(прізвище ім'я по батькові)

освітній ступінь доктор філософії
спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Миколаїв – 20__ рік

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЩОДЕННИКА ПРАКТИКИ
(титульна сторінка)**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогічний
кафедра початкової та дошкільної освіти

ЩОДЕННИК ВИКЛАДАЦЬКО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

аспіранта _____
(*прізвище ім'я по батькові*)

освітній ступінь доктор філософії
спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Термін проходження практики: з «__» _____ 20__ р. по «__» ____ 20__ р.

Миколаїв – 20__ рік

**ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ
(титульна сторінка)**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогічний
кафедра початкової та дошкільної освіти

ЗВІТ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ВИКЛАДАЦЬКО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

аспіранта _____
(*прізвище ім'я по батькові*)

освітній ступінь доктор філософії
спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Термін проходження практики: з «__» _____ 20__ р. по «__» ____ 20__ р.

Загальна оцінка _____

Керівник практики _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Миколаїв – 20__ рік